

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název práce: Trendy a kontexty prokreačního chování v Německu, Rakousku a Švýcarsku

Autorka: Bc. Eliška Babková

Rozsah: 137 číslovaných stran textu, z toho 125 stran textu vlastní práce včetně seznamu použité literatury a datových zdrojů a 17 stran příloh

Aktuálnost tématu: Detailní studium vývoje prokreačního chování žen v různých sociálně-ekonomických a kulturních podmínkách jednotlivých zemí či regionů je mimo jiné důležité pro lepší pochopení vývoje a formulaci představ o jeho perspektivách v daných i jiných populacích reprodukcijících se v obdobných podmínkách. Zvláště pak v případě těch, které jsou v tomto vývoji opožděny. Takovou zemí je i Česká republika. Navíc všechny sledované populace dlouhodobě vykazují velmi nízkou plodnost, a proto poznání prokreačního chování v nich může významně přispět k diskusi o „trvalé udržitelnosti“ daného jevu. Kontexty tohoto chování pak mohou pomoci odhalit a pochopit některé podmíněnosti sledovaného vývoje.

Hodnocení

Vymezení problému:

Vymezení problému není příliš zřetelné a do značné míry je implicitní. V úvodních pasážích diplomantka pouze uvádí, že: „Diplomová práce se zaměřuje na trendy a kontexty prokreačního chování německy mluvících zemí, ...“ (str. 13). Nepíše však, jak se „zaměřuje“. Čtenář je tak odkázán na specifikaci cílů na stránce následující a do značné míry na práci jako celek, aby si sám specifikoval problém, kterým se diplomantka ve své práci zabývá.

Po přečtení práce lze konstatovat, že práce se týká tří problémových okruhů. Vedle poválečného vývoje porodnosti a plodnosti ve vybraných zemích se zabývá také postoji obyvatel jednotlivých zemí k rodičovství a měnícím se rolím mužů a žen, a také rodinnými politikami těchto zemí včetně stručného popisu jejich vývoje. V názvu i sdělení autorky vzpomenuté „kontexty“, které překládám jako „přímé, ve smyslu přímo vyjádřené souvislosti prokreačního chování“ nepatří mezi řešené problémy či otázky, neboť jejich popis a rozbor v práci není explicitní. Jedná se pouze o trojici samostatných paralelně řešených problémů.

Struktura práce:

Struktura práce je přísně logická a do značné míry technicistní. Tento fakt není práci na škodu. Naopak čtenáři usnadňuje orientaci v textu i řešené problematice. Chybí mi však v ní kapitola věnovaná diskusi literatury vedoucí ke zhodnocení dosažené úrovně poznání a formulaci výzkumných otázek. Lépe by se pak hodnotil skutečný přínos předložené diplomové práce a bylo by i jasnější, co v rámci zvolené problematiky chce diplomantka přesně zkoumat.

V návaznosti na komentář k vymezení problému mi v práci chybí také kapitola, kde by byly poznatky z kapitoly věnované prokreativnímu chování (čtvrtá kapitola) dány do kontextu se zjištěními prezentovanými v páté a šesté kapitole. Naopak by se podle mého názoru nic nestalo, kdyby byla vypuštěna kapitola třetí nazvaná „Historické souvislosti“. Nejde v ní totiž o žádné historické souvislosti studovaných otázek, ale o všeobecnou historiografii bez jediného náznaku souvislosti s tématem práce. Pod názvem třetí kapitoly jsem očekával především informaci o sociálně-ekonomickém a kulturním vývoji jednotlivých zemí, o společných rysech tohoto vývoje a o existujících rozdílech relevantních nebo alespoň potenciálně relevantních z hlediska řešené problematiky. Tedy přesně to, co ve třetí kapitole chybí.

Zpracování tématu:

Zpracování dílčích témat v rámci jednotlivých problémových okruhů je bezesporu kvalitní. Autorka neponechává prakticky nic náhodě. Detailně seznamuje čtenáře se svými východisky, snaží se

definovat všechny základní pojmy, důkladně a velmi srozumitelně popisuje metody použité v jejím diplomovém projektu a uvádí hlavní použité zdroje dat. Po té, v rámci klíčových kapitol své práce v logickém pořadí popisuje a analyzuje studované jevy a procesy. Při své práci přitom demonstrovuje dostatečně hluboké porozumění studované problematice, stejně jako svou schopnost pracovat s kvantitativními a kvalitativními daty a při jejich analýze korektně aplikovat pokročilé statistické metody.

Forma prezentace:

Z formálního hlediska práce v prvním přiblížení upoutá dobrou úpravou a kvalitním zpracováním grafických objektů, grafů a tabulek. Autorka přitom důsledně cituje literaturu a zdroje použitých dat. Přes veškerou snahu a pečlivost se však Eliška Babková nevyhnula řadě formálních nedostatků, z nichž mnohé se v závěrečných pracích absolventů demografických oborů standardně objevují. Rušivě působí např. překlepy či chybějící písmena, špatné mluvnické tvary, častější formulační neobratnosti spočívající především ve vágnosti vyjadřování (např. hned v první větě Úvodu chybí časové určení a zároveň není jasné, proč se na úvod autorka pouští na tenký led výroků o budoucnosti) a ve volbě nevhodných slov (např. „... ukazatele, které byly aplikovány pro analýzu ...“ na str. 15/2odst.; vazba „klasifikovat na“ na str. 15/5; „NDR se diferencuje i od Rakouska a Švýcarska...“ na str. 107/3; a jinde).

V souvislosti s formou prezentace i obsahem práce si dovoluji položit diplomantce několik otázek:

1. Proč jsou, prosím, v seznamu zkratk u některých z nich pouze cizojazyčné vysvětlivky, když práci píšete česky?
2. Proč zavádíte zkratky, když je nepoužíváte nebo je používáte pouze náhodně?
3. Co rozumíte pod pojmem „transverzální a generační ukazatel plodnosti“? (str. 14/3)
4. Jaký je faktický rozdíl mezi živě narozeným dítětem v Německu, Rakousku a Švýcarsku? (k textu na str. 15 a 16)
5. Proč jste nezavedla nějaké krátké označení pro současné východní a západní spolkové země, resp. proč nikde nepoužíváte tento termín a místo toho používáte spojení (bývalá) SRN či NDR?
6. Proč uvádíte stránky u odkazů na literaturu, když nejde o přímé citace? A proč v tom nejste konzistentní – např. odkazy na práci Škaloudová (2010) v podkapitole 2.2.2.?
7. Je, prosím, označení „německy mluvící země“ opravdu ekvivalentní Vašemu souboru zemí?

Přínos práce:

Práce je velmi solidním východiskem pro další studium dané problematiky, resp. problémových okruhů a především kontextů prokreačního chování v uvedených zemích.

Celkové hodnocení:

Předložená diplomová práce Bc. Elišky Babkové „Trendy a kontexty prokreačního chování v Německu, Rakousku a Švýcarsku“ splňuje všechny podstatné požadavky na diplomovou práci absolventa magisterského studijního oboru Demografie na PŘF UK v Praze a proto ji navrhuji přijmout k obhajobě.

V Praze dne 15. září 2013

RNDr. Tomáš Kučera, CSc., oponent